

Sivistystoimen johdon sote-webinaari

25.8.2020

Avaussanat, opetus- ja kulttuuriyksikön johtaja Terhi Päivärinta

SOTE-rakennemuutos, kuntien ja maakuntien työnjako ja yhteistyö, erityisasiantuntija Karri Vainio

Sivistyspalvelujen näkökulmia muutokseen, johtaja Terhi Päivärinta ja kehittämisspäälikkö Irmeli Myllymäki

Keskustelu teemoista ja yhteenveto

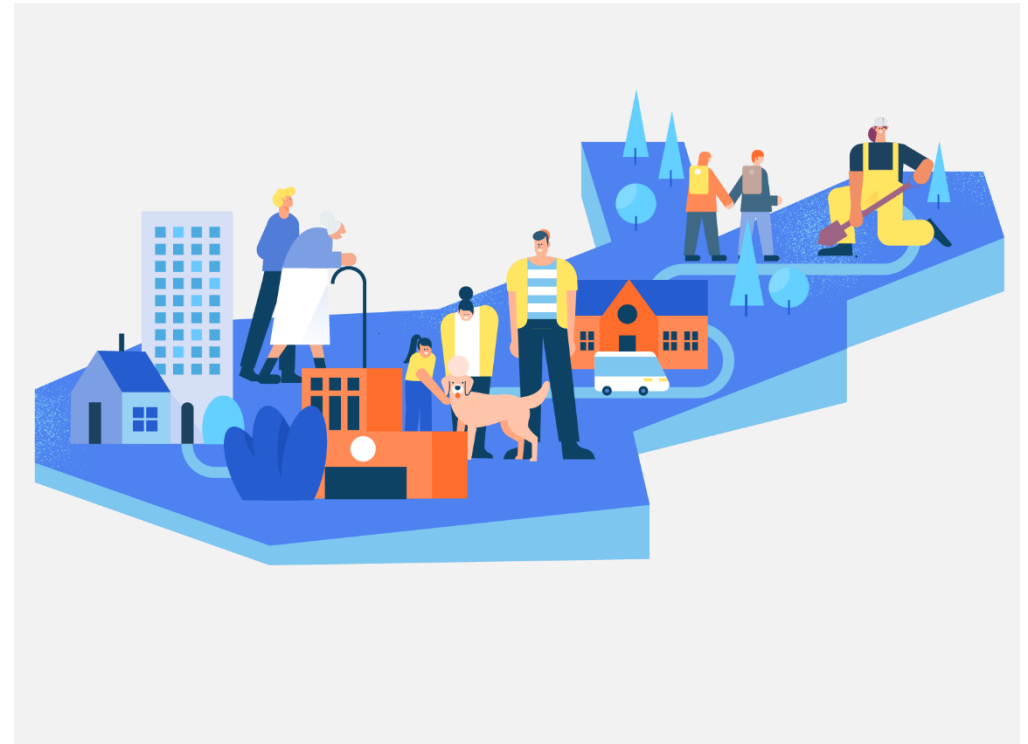
Sote-lakiluonnosten kuntaverkostokäsittelyt

Elokuu 2020

www.kuntaliitto.fi/soteuudistus

Lausuntokierros ja lakiluonnosten käsittely kuntaverkostoissa

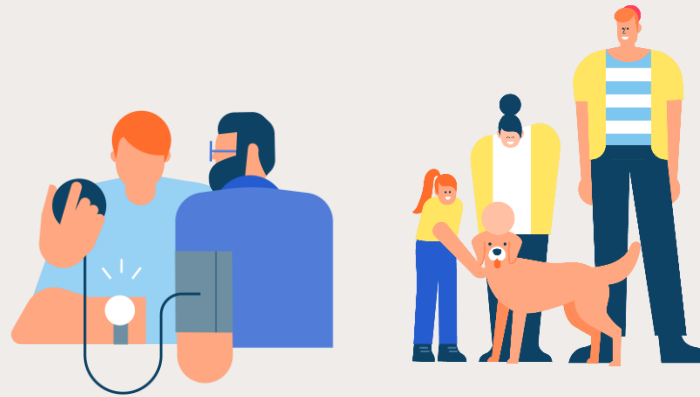
- Kuntatoimijat ovat olleet lähes kokonaan sivussa valmistelusta - lausuntokierroksen merkitys ja näkemysten huomiointi korostuvat
- Kuntaverkostokäsittelyiden tavoitteena on tukea kuntatoimijoita sekä hyödyntää verkostoilta saatavaa palautetta Kuntaliiton oman lausunnon valmistelussa

Kunnille tärkeimpiä kysymyksiä sote-uudistuksessa

Kuntien ja alueiden erilaisuuden huomiointi ja uudistuksen vaiheistus

Painopisteen siirto perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan

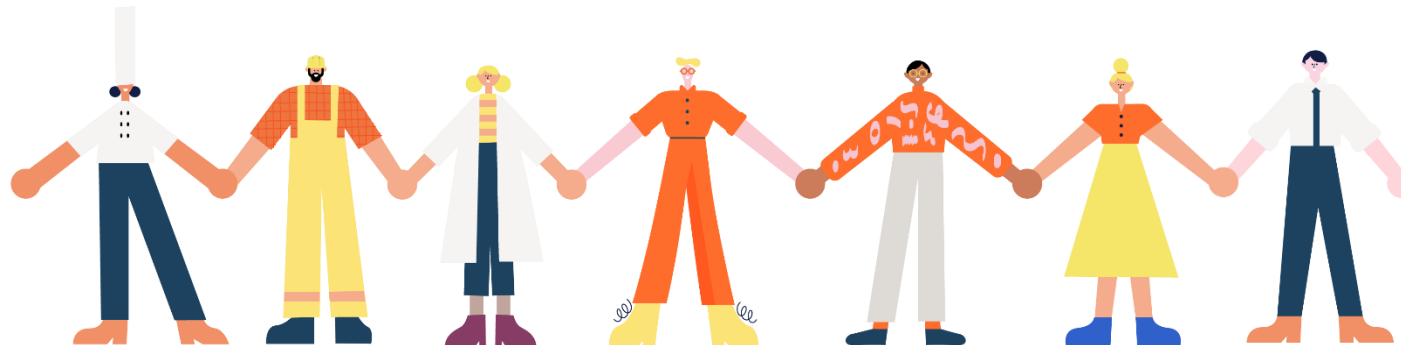

Rahoitus ja vaikutukset kunnille

Lisäksi tietojärjestelmien yhteensovittaminen ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen

Tarkempi aikataulu

- Kuntaliiton kuntaverkostokäsittelyt 11.8 – 2.9. (yht. >20 tilaisuutta)
- Verkostokäsittelyiden yhteenveto sote-tulevaisuuspäivä webinaarissa 3.9.
- Kuntaliiton lausuntoluonnoksen julkaisu 8.9
- Sote-uudistus ja lausuntoluonnos esillä myös Kuntamarkkinoilla 9.9- 10.9
- Kuntaliiton lausunnon hyväksyminen ja julkaisu 24.9
- Lausuntokierros päättyy 25.9

SOTE-rakennemuudistus, kuntien ja maakuntien työnjako ja yhteistyö

Sivistysjohtoon verkosto

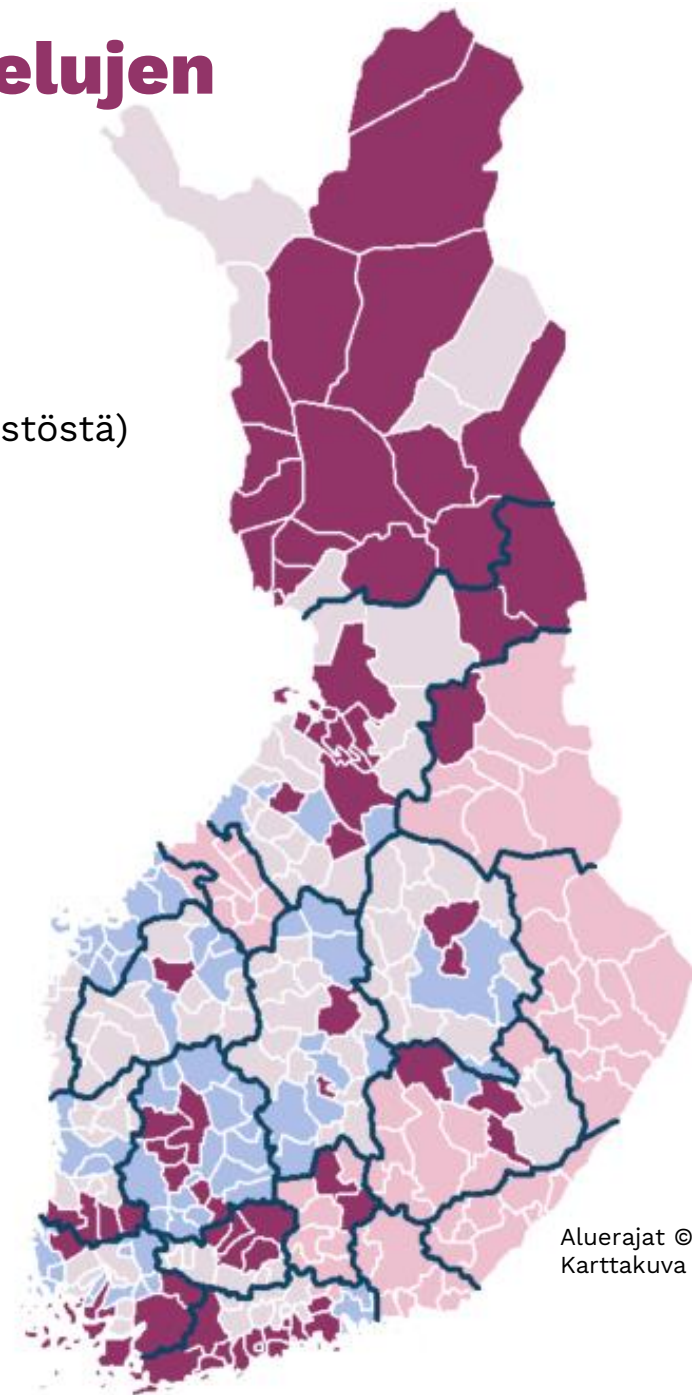
25.8.2020

Karri Vainio

Perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen järjestäminen 2020

- Koko/lähes maakunnan kattava sote-kuntayhtymä (61 kuntaa, 16 % väestöstä)
- Maakuntaa pienempi sote-kuntayhtymä (97 kuntaa, 15 % väestöstä)
- Vastuukuntamalli (62 kuntaa, 21 % väestöstä)
- Kunta järjestää sote-palvelut itse (74 kuntaa, 48 % väestöstä)

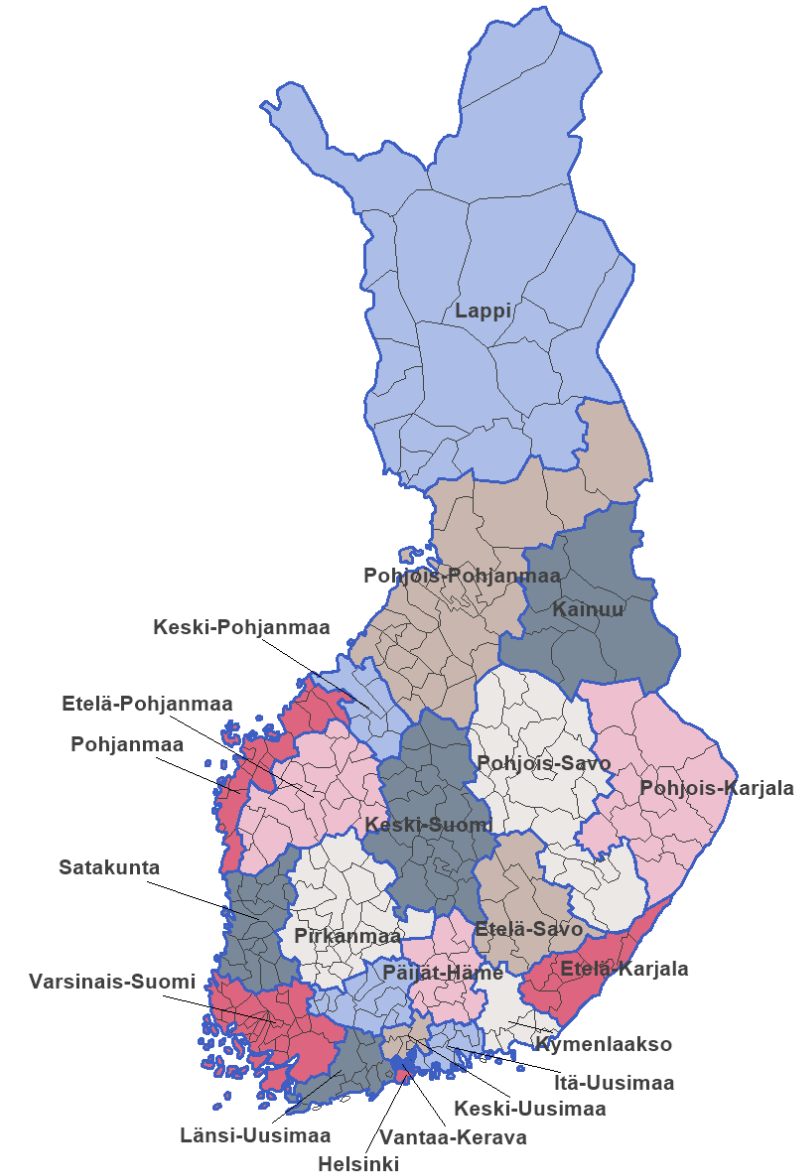
Kunnan koko	kuntia, lkm	asukasluku 31.12.2018 / koko maa
> 100 000	5	28 %
50 000-100 000	4	4 %
20 000-50 000	14	8 %
< 20 000	51	8 %

Aluerajat © MML 2020
Karttakuva © Kuntaliitto/MS

Hallituksen sote-rakennemuutos

- Muodostettaisiin **21 maakuntaa**
 - **Soten ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyisi** kunnilta ja kuntayhtymiltä sote-maakunnille
 - Myös vastuu oppilashuollon kuraattori- ja psykologipalveluista siirtyisivät
- **Uudenmaan maakunnassa**
 - Palvelujen järjestämisestä vastaisi **neljä sote-maakuntaa, Helsingin kaupunki sekä terveydenhuollossa HUS-maakuntayhtymä**
- Sote-maakunnilla olisi alueellaan **itsehallinto**.
- Soten alueellisen yhteistyön ja tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen varmistamiseksi muodostettaisiin **viisi yhteistyöaluetta**
- **Kunnille jäisi ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä**

Sote-rakennemuutostusta koskevat lakiluonnokset lausunnoilla 25.9.2020 asti

- **Sote-maakuntalaki**
- **Sote-järjestämislaki**
- **Laki pelastustoimen järjestämisestä**
- **Sote-maakuntarakennelaki**
- Laki soten ja pelastustoimen **järjestämisestä Uudellamaalla**
- **Voimaannpanolaki** (Laki sotea ja pelaa koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta)
- **Laki sote-maakuntien rahoituksesta**
- Lisäksi muutoksia 41 muuhun lakiin

Maakuntien ohjaus ja rahoitus

Sote-maakuntien ohjaus

valtioneuvoston julkiselle taloudelle asettamat tavoitteet

Valtioneuvoston joka neljäs vuosi vahvistamat valtakunnalliset tavoitteet (sote ja pelastus)

Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin valtioneuvoston asetuksella (sote ja pelastus)

Neuvottelukunnat: Sote-maakuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta (VM), Sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunta (STM), Pelastustoimen neuvottelukunta (SM)

Ministeriöiden (STM & SM) vuosittaiset neuvottelut kunkin sote-maakunnan kanssa

Sote-maakuntien investointien ohjaus

Seuranta ja arviointi (THL, AVIt, ministeriöt)

Sote-maakuntien valtionrahoitus

Tärkeimmät nostot maakuntien rahoituksesta

Valtion ohjausvalta

- Erittäin vahva **valtion ohjaus** ja tavoite kustannusten hillintään...
- ...mutta koko valtionrahoitus kuitenkin **laskennallista ja yleiskatteista**, maakunnan vapaasti käytettävää tuloa.

Rahoituksen määräytyminen

- Ikärakenne ja palvelutarve
- Olosuhde- ja muut tekijät, mm. hyte
- Investointien rahoitus laskennallisella rahoituksella
- Muutostukannuksille ei toistaiseksi ole varattu rahoitusta

Tasausmekanismit

- UUTTA! Maksimimuutos **+/-150 €/as** seitsemän (7) vuoden siirtymäaikana

Maakuntaverotus

- Selvitys kesken

Maakunnat ja maakuntien suhde kuntiin

Sote-maakunta

- Sote-maakunnat perustetaan voimaannpanolailla, järjestämisvastuu siirtyy 2023.
- Sote-maakuntalaki vastaa perusratkaisussa rakenteeltaan pääosin edellisen hallituskauden esitystä maakuntalaiksi.
 - Valtuusto, toimielimet, osallisuus, hallinto, muutoksenhaku ym. pääosin kuten aiemmin.
 - Järjestämis- ja tuottamistehtävää ei eroteta: ei lakisääteistä tuotannosta vastaavaa liikelaitosta.
 - Tehtävät pois kunnilta mutta samalla valtion ohjaus lisääntyy.
 - Järjestämistehtävä ja sote-palvelujen hankinta erityisen tarkasti säännelty.
- Sote-maakunnan toimiala
 - Järjestää laissa sote-maakunnalle säädetyt tehtävät.
 - Voi ottaa hoitaakseen myös lakisääteisiä tehtäviä **tukevia tehtäviä**.
 - Voi harjoittaa alueellaan lakisääteistä tehtävää tukevaa vähäriskistä liiketoimintaa.
 - Ei laajaa yleistä toimialaa (vrt. kunnat).
 - Markkinoilla toimimista rajoitettu kuten kunnissa.

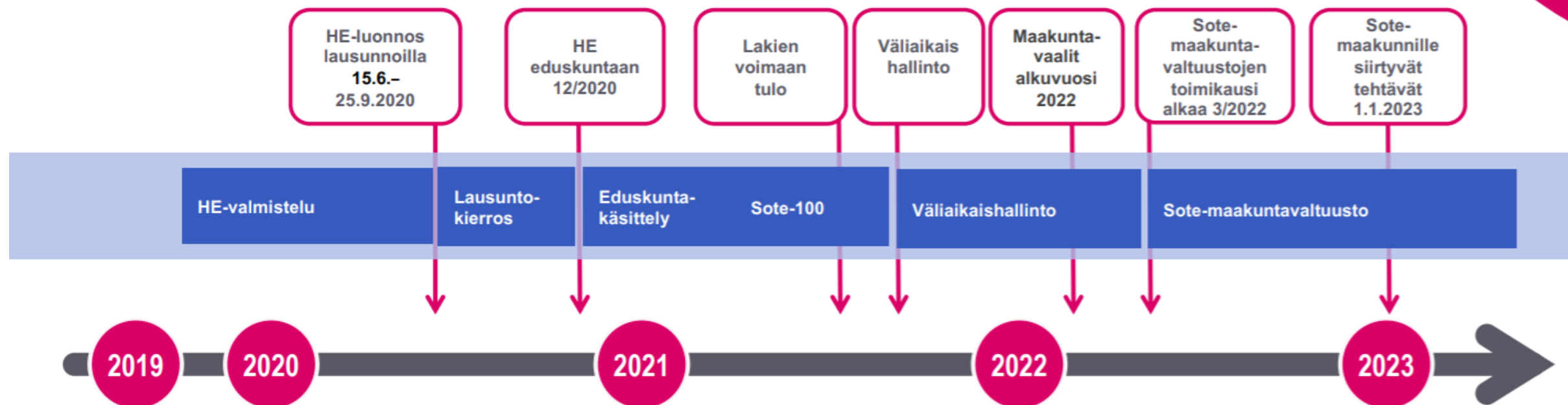
Sote-maakunta ja kunnat

- Sote-maakunnan ja alueen kuntien on neuvoteltava valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.
- Yhteistyövelvoite hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä (järjestämislaki)
- Tehtävien siirrot kuntien kanssa
 - Sote-maakunta voi hoitaa **kaikkien** alueensa kuntien kanssa tekemällään sopimuksella **kuntien vapaaehtoisia** ja sote-maakuntien tehtäväalaan kuuluvia tehtäviä, joihin kunnat ovat osoittaneet rahoituksen.
 - Järjestämisvastuun siirtäminen kunnille edellyttää erillistä toimivaltaa lainsäädännössä (jota ei lakiluonnoksiin ole sisällytetty)

Toimeenpano ja aikataulu

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Avustuspäätökset 6/2020 –

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2022

Rakenneuudistusta koskevat
kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Omaisuusjärjestelyt HE-luonnos 15.6.2020

Sairaanhoitopiirit,
erityishuoltopiirit

Varat ja velat sekä sitoumukset siirtyy

- **Ei korvausta**
- Ky-osuudet kirjataan kunnassa peruspääomaa vastaan
- Ky:n alijäämät katettava ennen siirtoa, ylijäämät voidaan palauttaa jäsenkunnille

Kunnat ja muut
kuntayhtymät

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen:

- **irtain omaisuus,**
- **sopimukset ja**
- **lomapalkkavelka siirtyy**
- sellaisen osake-yhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sote-palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten*
- **Ei korvausta**
 - Irtain omaisuus ja lomapalkkavelka kirjataan peruspääomaa vastaan
 - Oikeus kompensatioon lakennallisen veronkorotustarpeen perusteella
- **Toimitilat vuokrataan 3 + 1 vuodeksi**

**SOTE-
MAAKUNTA
1.1.2023**

Henkilöstön asema muutoksessa

- Henkilöstösiirroissa noudatetaan liikkeen luovutusta
 - Sote-maakuntien palvelukseen siirtyisi noin 173 000 henkilöä
- Kuntien ja kuntayhtymien
 - Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö
 - Pelastustoimen henkilöstö
 - Tukitehtävät muualla kunnan hallinnossa (kun pääasiallisesti tehtävä siirtyy)
 - Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

siirtyvät liikkeen luovutuksella sote-maakunnille ja maakuntayhtymille (tuottamisvastuun mukaan)

The background is an abstract composition. On the left, there are thick, textured brushstrokes in shades of pink and light blue. These strokes sweep across the frame towards the right. The right side of the image is a solid, vibrant blue. Scattered across this blue field are numerous small, solid black dots of varying sizes, some appearing as if they are floating or falling. The overall effect is dynamic and modern.

KUNTA LIITTO

Sivistystoimen näkökulmat SOTE-uudistuksessa

Sivistystoimen verkostojen webinaari 25.8.2020

Irmeli Myllymäki

Sivistystoimen näkökulmat SOTE-uudistuksessa

Esityksen sisältö

- Lakiehdotuksesta yleisesti
- Oppilas- ja opiskeluhuolto
- Kunnan ja maakunnan väliset yhteistyörakenteet

Lakiehdotuksista yleisesti (SISOTE-näkökulma)

- <https://soteuudistus.fi/lakiluonnos-15.6.2020>
- **Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen** järjestämisvastuu on tulevissa maakunnissa, toteutus lähipalveluina (Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta 9 §)
- Sote-henkilöstö siirtyy maakuntiin, myös psykologit ja kuraattori, liikkeenluovutusperiaatteella
- Ei sopimismahdollisuutta kunnille
- Perusteluissa luvataan, että sivistystoimen ja maakuntien kiinteä yhteistyö varmistetaan luomalla tarvittavat yhteistyörakenteet

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut

Terhi Päivärinta

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluista säädetään seuraavissa

- Laki oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta
- Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta § 17 a
- Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta § 27 c

Järjestämisvastuu: mitä ehdotetaan

- Muutos koskee opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden sekä kouluterveydenhuollon järjestämistä (9 § 2 ja 3 mom)
- Koulutuksen järjestäjän vastuu opiskeluhuollon kokonaisuudesta säilyy ennallaan, 9 § 1 mom
 - *”Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoitosuunnitelma toteutuu. Koulutuksen järjestäjän on järjestettävä opiskeluhoolto yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.”*
- Muut ehdotetut muutokset koskevat oppilas- ja opiskeluhuollon rekistereitä (21 § 2 mom), arviointia (25 § 2 mom) ja valvontaa (26 § 1 mom)

Järjestämisvastuu: Kunnassa vai sote-maakunnassa?

1. Pitäisikö järjestämisvastuun säilyä kunnilla?
 - Kuntien näkemykset vaihtelevat
 - Perusteluna kuntien järjestämisvastuulle on esitetty mm. mahdollisuutta vaikuttaa ohjaukseen ja resursointiin sekä toteuttamiseen lähipalveluna
2. Sote maakuntalain 8 §:
 - ”Sote-maakunta voi myös siten kuin laissa erikseen säädetään sopia tehtävänsä järjestämisvastuun siirtämisestä yhdelle tai useammalle kunnalle, jolla sote-maakunnan arvion mukaan on riittävät taloudelliset ja muut voimavarat näiden tehtävien hoitamiseen.”
 - Voisiko opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut olla em kohdan mukaisia erikseen säädettäviä tehtäviä?

Ehdotuksen mukaan psykologi- ja kuraattoripalvelut toteutetaan lähipalveluna

Laki oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta, 9 § 2 mom:

*”Psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava **opiskelijoiden helposti saavutettavissa**. Palvelut on järjestettävä **oppilaitoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä 1 §:ssä tarkoitetuille** perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetussa opetuksessa oleville oppilaille.”*

- Opiskelijat ja oppilaat, huom esiopetuksen oppilaita myös päiväkodeissa
- Onko kirjaus riittävä?

Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta § 17 a :

*”Opiskeluhuollon psykologipalvelujen on oltava **oppilaiden ja opiskelijoiden helposti saavutettavissa**. Opiskeluhuollon psykologipalvelut on järjestettävä **esi- ja perusopetusta antavien koulujen oppilaille koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä**, ja opetuksen järjestäjän on tarjottava sote-maakunnan käyttöön koulussa tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat tilat näiden palvelujen järjestämiseksi.”*

- Vastaava kirjaus kuraattoripalvelujen osalta, Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 27 c §,

Järjestämisvastuu: yksityiset ja valtio

Psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestäminen, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio (Laki oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta, 9 § 2 mom)

- *”Sote-maakunnalla on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut opiskelijoille myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio, jollei koulutuksen järjestäjä päättä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Sote-maakunta voi tukea koulutuksen järjestäjää psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisessä.”*
- kuntataustaiset osakeyhtiöt?

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Ei muutosehdotuksia Oppilas- ja opiskeluhuoltolain § 4

”Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki opiskeluhuollon toimijat” (4 § 1 mom)

Kuntaliiton näkemyksenä uudistuksessa tulee varmistaa, että järjestävän tahon vaihtuessa psykologit ja kuraattorit osallistuvat jatkossakin 4 § mainitun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen

Psykologi- ja kuraattoripalvelujen yhteistyötahot

Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta § 17 a

”Sote-maakunnan on opiskeluhuollon psykologipalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa”

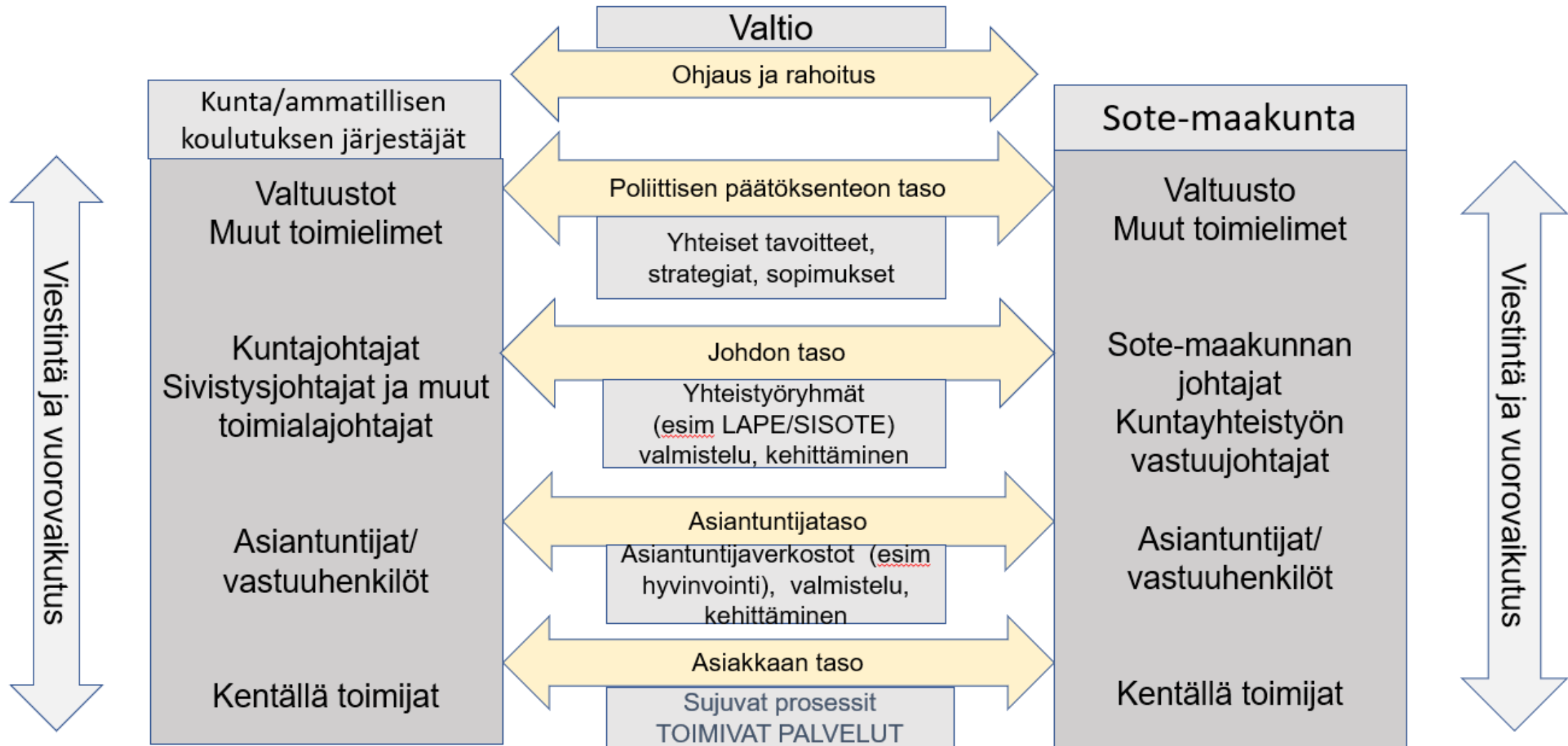
- Vastaava kirjaus kuraattoripalveluiden osalta sosiaalihuoltolain 27 c §:ssä
- eri tasojen ja tahojen yhteistyön tarve ja luonne on otettava huomioon
- huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tarpeiltaan ja lähtökohdiltaan erilaista kuin opetuksen järjestäjien kanssa tehtävä yhteistyö

Kuntien sivistyspalvelujen ja sote-maakunnan väliset yhteistyörakenteet

Irmeli Myllymäki

**Yhteistyörakenteita tarvitaan
opiskeluhuollon lisäksi muidenkin
SISOTE-palveluiden
yhdyspinnoille varmistamaan
palveluintegraation toimivuutta ja
kehittämään sitä**

Kunnan ja sote- maakunnan kesken tarvittavat yhteistyön tasot

Sivistyspalvelut ja sote- uudistus

- **Sivistys- ja sote-palveluilla**

- -> yhteisiä asiakkaita, erityisesti lapset, nuoret ja perheet
- -> palvelujen integraatiovaatimus
- -> tiedonkulun tarve
- -> yhteisen valmistelun ja kehittämisen tarve

- **Lainsäädäntöön tarvitaan**

- -> velvoite tehdä sisote-yhteistyötä toiminnan eri tasoilla (kunnat, kuntayhtymät, sote-maakunta)
- -> kirjaus miten yhteistyö varmistetaan

- **Sote-maakuntien valmistelussa** tarvitaan sivistystoimen asiantuntemus mukaan sivistys- ja sotepalvelujen yhdyspinnoilla toimivien palvelujen integraation onnistumiseksi

- toteutuuko nyt esim Tulevaisuuden sote-keskus ohjelman puitteissa?

Yhteistyö lakiehdotuksissa

- Sote-maakunnan ja kunnan väliseen yhteistyöhön viittaavia mainintoja on löyhästi ja hajallaan
- Sote maakuntalaki 14 §:
 - ”Sote-maakunnan ja kuntien neuvottelu: **Sote-maakunnan ja sen alueen kuntien on neuvoteltava valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.**”
- Sote järjestämislaki
 - Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen: ”... **Lisäksi sote-maakunnan on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamista kunnan ja valtion muiden palvelujen kanssa...**” § 10
 - ”Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamis- ja työvoimatarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa sekä muiden koulutusviranomaisten, työhallinnon ja maakuntien liittojen kanssa.” § 30

Yhteistyö, HYTE

Poimintoja Sote järjestämislaista

- § 6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa
 - Kunnan nimettävä vastuutaho ja tehtävä yhteistyötä sote-maakunnan kanssa
 - Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on toimitettava sote-maakunnalle
- § 7 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa:
 - ”... Sote-maakunnan on toimittava yhteistyössä alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.”
- 30 § Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistoiminta sote-maakunnassa:
 - ”...sote-maakunta koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa integroitua kehittämistyötä sekä tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämistyössä .”

**Minkälaiset
yhteistyörakenteet
tarvitaan kunnan ja sote-
maakunnan välille
palvelujen integraation
varmistamiseksi?**

Kunnan ja sote-maakunnan yhteistyörakenteissa tulee huomioida

- Sivistys- ja sotepalvelujen yhteinen kehittäminen
- Tiedonkulku
- Velvoittavuus tehdä yhteistyötä
- Liikkumavara eri alueille soveltuvien yhteistyömallien rakentamiseen
- Ymmärrys yhteistyön tarpeesta eri tasoilla

**KUNTA
LIITTO**